

POLITINIS IR SOCIALINIS ŽMOGUS

V. Natkus (ELI)

1. Sukompromituota politika

Gal niekad politikai taip nebuvo nustoję mūsuoze pasitikėjimo, kaip dabar. Ją visų pirma sukompromitavo mūsų amžiaus diktatoriai, privėdę prie antrojo Pasaulinio karo, kuris milijonams žmonių atnešė bolševikinę vergiją ir neišbrendamą skurdą. Ją, deja, kompromituoja ir kai kurių demokratinių kraštų (IV-toji Prancūzų Respublika bene geriausias pavyzdys) politiniai veikėjai, nepasotinamomis ambicijomis ir vadizmu keliantieji nuolatinės pešty nes. Kaikur, kaip minėtoji IV-toji Prancūzijos Respublika (entuziastiškai priimta visų pirma komunistų, suinteresuotų politine kompromitacija) tik sudarė sąlygas autokratiniams, nedaug moralės paisantiems partijų vadams rietis. Be moralės, sukompromituota turime laikyti ir dabartinę vakariečių koegzistencinę politiką, faktiškai nurašančią išties valstybes Sovietams. Mūsuoze politiką taip pat kompromituoja autokratiškas, dažnai nelabai aukštos moralės ir ribotos erudicijos veikėjas, sutinkamas tiek partijų viršūnėse, tiek šalia partijų grupių. Jis daugiausia sukėlė vaidus dėl pirmenybės laisvinimo darbe, jis išardė Lietuvos sudarytų politinių institucijų vienybę, jis pagaliau trukdo tos vienybės pasiekti. Tuo nemanome pirštu rodyti į vieną ar kitą asmenį, o tik konstatuojame bendrą reiškinį, kurio gilnesni priežastys čia ir norėtume paieškoti.

2. Politika kaip jėgos ir individualinio egoizmo išraiška

Teigėme, kad nemaža dalis gyvenamojo laiko politinių vadų yra perdėta ambicingi, neaukštos moralės, autokratiški, o mūsuoze gana dažnai ir be deramos erudicijos. Visos šios savybės išplaukia iš politiko Wille zur Macht — jėgos geismo, kuris, tra dicinės psichologijos teigimu, yra pagrindinis jo veiklos motyvas. — Gera nuomonė apie save, kritikos nepakentimas, nepasotinamas geismas kitus nurungti, pervertiant savo sugebėjimus — visa tai ambicijos pavidalu leidžia politikui pergyventi savo „vidinę jėgą“. — Moralė jam yra parlenka praktikai, kurioj, jo nuomone, visi yra nuperkami, tik vieni brangiau, kiti pigiau. Todėl siekdamas valdžios, kuri jo jėgos geismą labiausiai patenkina, jis ne daug ar visai nepaiso moralės. — Politikas pasikliauja tik savimi, visiems rodo nepasitikėjimą, nors ir stengiasi kitus panaudoti savo planams vykdyti. Visas kitas gyvenimo sritis jis nuvertina, politiką iškeldamas į aukščiausias gyvenimo vertybes. Šitas autokratizmas politikui vėl leidžia gėrėtis savo nuo nieko nepriklausoma „vidine jėga“. — Besivaikydamas savosios „vidinės jėgos“ ir ja gėrėdamasis, visą energiją skirdamas valdžiai laimėti, jis neturi daug laiko bendram išsilavinimui, juo labiau mokslui. Blogiau, kad jis mokslą kaip teoriją nekarta laiko Wille zur Macht prieš, nes mokslas, per didelis žinojimas trukdą veikti, problemas užmušančios geisma kovoti ir laimėti.

3. Politika kaip kolektyvinio egoizmo išraiška

Individualinis egoizmas, — kitus panaudoti savo reikalams, ko daugiausia paimti iš gyvenamosios aplinkos sau, kitus nuskrandžiant, — žmonių santykiuose yra smerkiamas, o taip pat „atlyginamas“ pačiam egoistui sąžinės priekaištais. Kitaip yra, kai turima reikalo su kolektyviniu egoizmu. Savai tautai, savai organizacijai, savai partijai pasiekti laimėjimo, nuskrandžiant kitą tautą, organizaciją ar partiją, jau nelaikoma nemoraliniu dalyku; priešingai, pareigos kolektyvui vardu reikalaujama klasios ir prievartos, nes tik tokiu būdu tauta, organizacija ar partija gali išsilaikyti ir plėstis. Machiavellio patarimas kunigaikščiu būti lape ir liūtu, vadinamas, klatingam ir plėšriam, visų laikų politikai laikomas „išmintingum“, žinoma, viešam to neskelbiant.

Individui taikoma moralė — neužmušk, nekovok, nemeluok — krikščionių ir nekrikščionių moralistų yra smulkiai išdirbta ir nustatyta. Lygiai išsaniai suregistruotos individo pareigos kolektyvui, Jau tik bendrybėmis pasitenkinama, kai kalbama apie kolektyvo — tautos, klasės, organizacijos — pareigas individams, kurie sudaro kolektyvą. Dažnai visai supasuojiama, kai reikiama nustatyti moralinius santykius tarp skirtingų kolektyvų — tautų, klasių, luomų, organizacijų. Gilintis į šią sritį vengiama, nes ji daug komplikotesnė nei individualinė. Gyvenimo praktikoje gi veikia neraišyta taisyklė: užmušti, vogti ir meluoti savo vardu laikoma didele blygybe, užmušti vogti ir meluoti kolektyvo vardu jau ne visada blygybė, o kartais pareiga, kai to rei-

kalauja, sakysim, tautos ar valstybės interesas. Šituo interesu gali būti ne tik gyvinišiai tautos ar valstybės reikalai, bet ir, pavyzdžiui, noras pakelti krašto ekonominę gerovę, išnaudojant, net alinant vadinamąsias neišsivysčiusias tautas (kolonizmas). Šimtmečiais spalvotųjų tautų išnaudojimą „geri krikščionys“ ir „blogi bedviariai“ suderino su „krikščioniškos“ ar „humaniškos“ politikos reikalavimais. Šiandien taip pat ir krikščionių ir humanistų sąžinės pamažu nurimsta, dėl pavergtųjų Vidurio ir Rytų Europoje. Laisvųjų tautų egoizmas pavergtųjų laisvei nesuranda jokio intereso... Nesistebėkim! Juk šimtmečiais politika buvo diktuojama kolektyviniu egoizmu, kuris nepripažįsta teisingumo ir artimo meilės tautų santykiuose. Ir dabar, kai Vakaruose bent moralistai ir sociologai pradeda medituoti dėl reikalo nusigręžti nuo kolektyviniu egoizmo ir politikoj reikalauti moralės, tai dar, tur būt, yra eis nemaža laiko, kol šitos meditacijos pasieks politikų ausis. Kada jos išjudins politikų užkietėjusias širdis ir intereso suvirgintus protus, dar sunkiau pasakyti. Visu aišku, kad šiandien politikas yra ne tik individualinio, bet ir kolektyviniu egoizmu vergas, kurio pareiga, daugumos nuomone, šitą egoizmą kiek galima pilniau įgyvendinti. Nepralenkiama šitoj srity kaip tik yra komunistai, nes jie vienos klasės (proletariato) ir vienos tautos (rusų) egoistinius interesus nori primesti visai žmonių. — Jau būtų kita problema panagrinti, ar jie nepasiskolino vakariečių puoselėtos ir tebepuoselėjamos kolektyviniu egoizmu politikos, kurią jie savo ruožtu tik suabsoliutino.

4. Socialinis žmogus kaip meilės ir teisingumo išraiška visuomeniniame gyvenime

Politinio (jėgos) žmogaus priešingybę psichologai yra pavadinę socialiniu žmogumi. Jo dvasios pagrindinis bruožas yra meilė, suprasta ne kaip eros, o kaip caritritas. Kituose žmonėse socialinis žmogus žiūri nelygstamas vertybes ir dėl jų pamilsta žmones. Nepaprastai vertindamas kitus, šitame vertinime jis atranda savo paties aukščiausiąją vertę. Antrasis jo dvasios pagrindinis bruožas yra teisingumas, kyląs iš meilės kiekvienam žmogui. Kiekvienam atiduoti kas jo yra šito teisingumo tikslas.

Socialinis žmogus yra daug daugiau nei altruistas. Jis myli kitą žmogų ne dėl to, kad jis kitas (alter ego), bet kad tas kitas yra nepraeinanti vertybė. Nepraeinamybės idėja susisiekia su religiniais pergyvenimais. Dėl to krikščionis socialinis žmogus kitame žmoguje matys Dievo paveikslą ir panašumą.

Socialinis žmogus yra demokratas gliausia šio žodžio prasme. Paprastai demokrati ja suprantama kaip maksimalinės laisvės įgyvendinimas. Socialinis žmogus savo pagrindiniu nusistatymu — meile kiekvienam žmogui — šitą laisvę įgalina, sudarydamas jai pagrindą, nes meilė nepakelia jokios prievartos. Ir elgeta ir milijonierius, analfabeta ir mokslininkas socialinio žmogaus požiūriu yra verti meilės, nes kiekvienas jų yra nešėjas neprarandamų, bendrai žmoniškų vertybių. Dar daugiau: ir tas, kuris dėl savo žmogiškojo silpnumo puola, ir tas, kuris ieško klaidžiodamas, yra verti meilės, nes ir moralinėmis silpnėmis ir klaidomis jie nepraranda žmogiškios esmės. Socialinis žmogus todėl su brendusiam asmeniui nevertos prievartos iš meilės, nors ir žinodamas, jog laisvę jam gali moraliai pakenkti. Juk meilė, kuri žmogų supančioja, nebus priimta tokia, o kaip dvasinis teroras. Meilė turi pakęsti ir laisvę klaidai ir puolimui, nes laisvės siekti yra žmogui įgimta. Tad šita prasme meilė yra pagrindas ir demokratijai, kuri turi garantuoti įvairiopą laisvę kiekvienam žmogui.

Socialinis žmogus yra pajėgus aukotis. Aukai įgalina jį neišsėnkama meilė žmogui, tam neprarandamų vertybių nešėjui. Be aukos beveik neįmanoma joks didesnis darbas ir žygis. Šita prasme socialinis žmogus yra kūrybinės pažangos variklis.

(E) Magnetofonai blogos kokybės — komjaunuoliai kalti. Lietuvos komjaunimo sąjungos suvažiavime buvo barami „Elfos“ fabriko komjaunuoliai, „kodėl jie neareguoja į kauniečių prašymus, ir kritines pastabas dėl blogos magnetofonų Elfa 17 kokybės ir taikstosi su trūkumais. Ir kai kurių kitų įmonių komjaunuoliai buvo kaltinami, kam jie pro pirštus žiūri į blogą gaminių kokybę.

Nauja taktika, sena strategija

J. Vidzgiris (ELI)

Pernai vasarą Maskvoje vieno milijono egzempliorių tiražu išleista naujoji „Sovietų Sąjungos komunistų partijos istorija“. Šito veikalas pasirodymo jau buvo laukiama nuo 1956 metų, kai XX-jame kę suvažiavime buvo nuvainikuotas Stalinas, o drauge sukrėtuotas pastarojo (drauge su Zdanovu) paruoštas ir iki tol be jokių pakeitimų galiojęs „Trumpas SSKP (b) istorijos kursas“.

Naujojo teksto puslapių skaičius daugiau negu dvigubai prašoka senąjį. Dar žymesni turinio skirtumai. Senoji laida apėmė įvykius iki 1937 metų. Dabar ji papildyta ir pritaikyta pagal naujuosius Chruščiovo kolektyvinės vadovybės reikalavimus. Naujojoje nebėra anksčiau buvusių keturių skyrelių, skirtų marksistinei filosofijai. Jų vietoje plačiai apžvelgiamos pokarinės priemonės partinės ideologijos srityje. Visa ankstesnė medžiaga naujai „perrašyta“ ir žymiai praplėsta.

Kas sako, jog tai svarbus dabarties dokumentas, tikriausiai neperdeda. Niekur kitur taip neatsispiria dabartinių Kremliams komunistinių vadovų nusistatymai, kaip čia. Partijos istorija nėra eilinis propagandos veikalas, nors su tikraisiais istorijos faktais joje labai „laisvai“ elgiamasi. Ji yra taip sukirpta, kad ją studijuodami dabartiniai komunistai išmoks tos veikimo technikos, kurią jie privalo naudoti artimoje ir tolesnėje ateityje.

Nededa vilčių ir darbininkija

Kokie tad yra žymesni naujosios versijos ypatumai? Smulkiau gildinamas komunistinis diktatorius įvedimo klausimas. Pagrindą sudaro Lenino „grynas mokslas“ apie kovą už valdžią, partijos kaip profesinių revoliucinių organizacijų sandarą, reikalaujantį kovoti su laisvu darbininkų judėjimu ir t.t. Šitie tolimojo nuotolio teiginiai iš esmės nesikeičia, tačiau turi būti „kūrybiška išvystyti“ pagal laiko reikalavimus. Tuo požiūriu krinta į akis du dalykai: dar labiau negu anksčiau pabrėžtas komunistų nepasitikėjimas darbininkų klase; kompartija vaizduojama ne tiek darbininkų, kiek apskritai visų dirbančiųjų arba tiesiog tautinių interesų reiškiėja.

Komunistų nusistatymą darbininkų klasės atžvilgiu Leninas yra apibūdinęs maždaug šitaip: darbininkija pati savaime negalinti pasiekti socialistinės sąmonės, nebent per profesines sąjungas ginti savo interesus esamosios santvarkos kaimiškųjų rėmuose, visiškai nesiekiant vadinamosios proletariato diktatūros. Darbininkų norą ginti savo interesus ir nesiekti perversmo komunistai visuomet smerkė kaip „oportunizmą“. Pagal ankstesnį aiškinimą, kompartija atstovavusi tikriesiems darbininkų interesams, tik pastarieji to nesupratę. Naujoje versijoje jau prileidžiama, jog kai kada iš tikrųjų komunistinė programa gali prieštarauti darbininkų interesams. O tai dėl to, kad nūdienis proletariatas nebesąs vianalytis, kaip neviendoda jo sąmonė ir konkrečios gyvenimo sąlygos.

Kovos prieš darbininkų sąjūdžio „oportunizmą“ pabrėžimas reiškia, jog dabartinė komunistų viršūnė atsisakė iliuzijos laimėti darbininkų klasės daugumą. Tai ženklas, kad ji realistiškai vertina esamąją padėtį. Iš tikrųjų Markso tvirtinimas, jog kapitalistinio ūkio sąlygomis tolydžio augs vis platesnis darbo masių skurdas, tikrovėje nepasitvirtino. Priešingai, proletariato skaičius naujaisiais laikais Vakaruose liūvėsi augęs, o tarp gerovės pasiekusių kvalifikotų ir pusiau kvalifikuotų darbininkų iš vienos pusės ir nekvalifikuotus bet šiaip menkai atlyginamos darbo jėgos iš kitos pusės vargiai iš viso begalima kalbėti apie kokį nors klasinį solidarumą. Ne kas kitas, kaip ši problema, verčia šiuo metu Europos žemyno demokratines socialistų partijas pasiekti anglosaksų ir skandinavų pavyzdžiu ir galutinai atsisakyti pasenusios marksistinės ideologijos.

Madinga tautinė skraistė

Kas viltusi, jog sovietinis komunizmas, realistiškai pripažindamas savo nepopuliarumą darbininkijos tarpe, jau rengiasi atsi sakyti kėslų užvaldyti pasaulį, tikriausiai klystu. Tuo požiūriu labai įdomus kitas naujosios partinės istorijos bruožas padaryti kompartiją tautinių interesų gynėja. Ir čia remiamasi Leninu, kuris savo raštuose yra nurodęs, jog bolševiko idealas esąs būti ne profesinės sąjungos sekretorium, bet liaudies (tautos) tribunū.

Naujosios istorijos autoriams nebuvo lengva pavaizduoti rusų komunistų „patriotiškumą“ pirmojo pasaulinio karo metu. Juk vokiečių generalinis štabas tik todėl leido Leninui užblombuoti vagonu pervažiuoti Vokietiją, jog gerai žinojo bolševikų nusistatymą „paversti imperialistinį karą plietiniu“. Tas faktas knygoje vadinamas „buržuaziniais žvežtū“. Ten pat tvirtinama, jog bolševikai nepritarė separatinei tautos

sutarčiai su Vokietija, nors ne kas kitas kaip jų vyriausybė pasirašė tokią sutartį Lietuvos Brastoje 1918 m.

Dar įdomiau aiškinamas bolševikų valdžios užgrobimas. Rusų kontrrevoliuciniškai, norėdami turėti laisvas rankas krašto viduje, atidavė vokiečiams Rygą (!), buvo pasirengę net Petrapilį ir dalį krašto atiduoti už paramą revoliucijai sutriuškinti. Tik nuversdami „išdavikišką“ vyriausybę bolševikai pasirodė tikraisiais patriotais ir išgelbėję Rusiją. Pats aiškinimas, be abejo, mažą ką bendrą turi su istorine tiesa, tačiau skaudi visų nerusikųjų tautų patirtis nepalieka abejonių dėl to, kad sovietinis komunizmas faktiškai tarnauja rusiškajam nacionalizmui.

Aprašant vadinamąjį NEP (Naujosios ūkinės politikos) laikotarpį, pabrėžiama, jog Leninas reikalavęs pasinaudoti visų su vietiniam režimui lojalių senosios visuomenės jėgų talka. Be sąjungos su nepartiniais negali būti jokios kalbos apie sėkmingą „komunizmo statybą“. Šita mintis, jog komunistai gali susirasti sau padėjėjų nebūti nei darbininkijoje, bet kitose socialistinėse klasėse, buvo pabrėžta XX-jame kę suvažiavime, o taip pat užsienio kompartijų konferencijoje Maskvoje 1957 m.

Pasaulinės revoliucijos vadovėlis

Galimybė pasiekti valdžios kai kuriuose kraštuose teisėtu parlamentiniu keliu padiktavo šią naująją komunistų taktiką pabrėžti „visos tautos interesus, bendrus šalies nacionalinius interesus“. Tačiau tai ne reiškia, jog būtų atsisakyta pusiau legalių ar nelegalių priemonių. Tiesa, skelbiama

neišvengiama komunizmo pergalė pasaulyje bent šiuo tarpu neišskiria „taikaus sambūvio“, bet atsakingi Vakarų vadovai turėtų gerai pamąstyti, ką reiškia šie nedviprasmiški žodžiai: „Klasių kovos įnirtingumo masas ir jos formos šiomis sąlygomis priklausys... nuo tos jėgos, kuria reaktiniai sluoksniai priešinsasi“.

Jeigu Stalino „trumpasis kursas“ buvo skiriamas viduj naudotis, siekiant sustiprinti komunistinę diktatūrą pačioje Sov. Sąjungoje, tai Chruščiovo istorija skiriama užsienio komunistams ir yra tikras vadovėlis, kaip įvesti ir išlaikyti komunistinę diktatūrą pasaulyje. Neatsitiktinai šį veikalą parašiusiam kolektyvui vadovavo V. N. Ponomariovas, tvarkąs centro komiteto ryšius su užsieninėmis kompartijomis.

GRĮZO DR. ED. TURAUSKAS

Paryžius, 1960.III.21.

Paskutiniu momentu patirta, p. Eduardas Turauskas, kuris buvo išvežtas į Korską kovo 4 d., kovo 21 d. vakare yra grąžintas Paryžium ir yra laisvas.

Korsikoje liko dar vienas lietuvis, buvęs Prancūzijos Svetimšalių Legijone, p. F. Valėika, kuris buvo išvežtas Korsikon iš Mulhouse miesto.

Kiti lietuviai irgi yra paliesti Prancūzijos Saugumo organų, būtent: Ričardas Bačkis, Jonas Dainauskas ir Adolfas Venskus turės kasdieną eiti į jų gyvenamųjų vietų policijos komisariatų pasirašinėti Chruščiovo buvimo metu Prancūzijoje. Visi trys gyvena Paryžiuje. Gal būt, yra ir kitų lietuvių, kuriems yra pritaikyta panaši Saugumo organų priemonė — bet tuo tarpu težioma tik išvardyti asmenys.

Septynios DIENOS

ATSISAKO SUŠAUKTI PARLAMENTĄ

Prancūzijos prezidentas gen. de Gaulle sušaukė partijų vadus ir painformavo, kad jis atmeta parlamento daugumos reikalavimą sušaukti specialiai sesijai parlamentą svarstyti žemės ūkio klausimams.

HEROJAI TIK PO 2 SAVAIČIŲ

Daugiau kaip prieš 2 savaites amerikiečių laivas išgelbėjo Ramiajame vandenyne 49 dienas plaukiojusius rusų kareivius. Rusų spauda tai net nepaminėjo. Tik kai paaiškėjo, kad tie kareiviai neįsirašo Amerikoje politinio prieglobsčio, „Pravda“ įvykį plačiai atžymėjo pirmajame puslapyje, ir dabar jau visa tarybinė spauda juos vadina herojais.

DĖL POZEMINIŲ SPROGDINIMŲ

Amerika skelbia, kad kitais metais ji vykdys požeminius atominis sprogdimus. Tai busi bandymai panaudoti atomą taikos reikalams.

Tarybų Sąjunga kritikuoja tokį pasiryžimą.

PLEBISCITAS BERLYNE

Dr. Adenaueris pareiškė, kad Vakarų valstybėms būtų labai pravartu dar prieš viršūnių konferenciją atsiklausti Vakarų Berlyno gyventojus, ar jie nori išlikti tokioje padėtyje, kaip dabar yra, ar nori pasikeitimų.

Jis pareiškė, kad tikriausiai didžioji gyventojų dalis pasisakytų už esamąją padėtį.

NUSIGINKLAVIMO PLANAI

Ženevoje po pertraukos susirinkusi 10 kraštų konferencija nusiginklavimo klausimams svarstyti siūlo savo planus.

Rusų atstovas pakartojo tai, ką Chruščiovas buvo pasiūlęs savo kalboje Jungtinėms Tautoms.

TIKTAI ŽYDAMS

Krupas patvirtino, kad jo pažadas paskirti 6 milijonus markių pašalpomis tiems, kurie nacių laikuose buvo suvaryti dirbti į juo fabriku, galioja tiktai žydams.

Jis numato pašalpomis aprūpinti 1.200 žydų po maždaug 5000 markių kiekvieną.

DENACIONALIZAVO VOLKSWAGEN

V. Vokietijos parlamento priėmė įstatymą, pagal kurį Volkswagen automobilijų fabrikai denacionalizuojami.

Didžioji dalis akcijų bus smulkios, vadinamosios „liaudies akcijos“.

Fabrikus iki šiol valdė iš dalies federalinė, iš dalies Žemiosios Saksonijos vyriausybė.

Fabrikų vertė yra 1.500.000.000 markių.

NAUJI SVARAI

R. Egečioje nuo kovo 17 d. paleisti ir apyvartą nauji 1 svaro banknotai su karalienės atvaizdu. Jie yra žalsvi ir truputį siauresni už ligšiolinius.

Kitų metų gale pasirodys nauji 10 šil. Po to bus išleisti 5 ir 10 svarų banknotai.

PASIRUOŠĘS PASITRAUKTI

V. Vokietijos ministeris pabėgėlių reikalams prof. Oberlaender pareiškė, kad jis pasiryžęs įteikti pareiškimą atsistatydinti, kai tik bus baigta aiškinti po politinė praeitis nacių laikais.

60 KILOTONŲ BOMBA

Prancūzų gynybos ministerija skelbia, kad Saharoje sprogdintoji bomba buvo apie 60-70 kilotonų (3-4 kartus stipresnė už amerikiečių numestą ant Hirošimos.

Amerikiečių 1953 metais bandytoji buvo 120 kilotonų. Amerikiečių dabar gaminamosios taktinės bombos yra 10 kilotonų.

PREKYBA SU AZIJA

Rusų prekybos ministerija skelbia, kad 1959 m. prekyba su Azijos kraštais padidėjusi 24 procentais. Ji ir dar didėsianti, turint galvoje visą eilę naujų prekybinių ilgalaikių sutarčių.

KOVOS IKI PERGALES

Alžyro arabai sukilėliai pareiškė, kad gen. de Gaulle nusistatymas sugriežinti Alžyre savo politiką uždarė duris bet kokiems pasitarimams. Jie dabar kovosia, kol laimėsia nepriklausomybę.

PASAULYJE

— Praeitais metais D. Britanija sunaudojo 36.000 tonų arbatos mažiau.

— D. Britanija išleidžia įstatymą, kuris draudžia įvežti ir pardavinėti netinkamai pagamintus alyva kūrenamus pečiukus.

— Kovo 17 d. dėl audrų Amerikoje žuvo 30 žmonių.

— Grįždamas iš viršūnių konferencijos, prez. Eisenhoweris užvažiavo į Portugaliją.

— N. Gvinėjoje prasiveržęs ugniakalnis užklojo pelenais du kaimus (žmonės spėjo pabėgti).

— Kaip skelbia spauda, Britų jauniausias princas yra mėlynų akių ir tamsiaplaukis.

— Vengrijos Kadaras išvažiavo į Lenkiją.

— Tassas skelbia, kad sovietų taupomuo siuose bankuose yra 100.000 milijonų rublių privačių sutaupų.

— Didieji D. Britanijos bankai sutarė skirti 1000 svarų premiją, kas sulaukys banko užpuolimą, o vežiklų draugija taip pat mokės už nurodymą sunkvežimį ir au tomobilių vagių.

Akimirksniu Kronikos

R A Š O
BRONYS RAILA

PADEKA UŽ KNYGĄ IR DARBĄ

Lietuvių kultūrinuose santykiuose su svetimaisiais, šiuo atveju su angliškai kalbančiuoju pasauliu, — praėjusieji metai ta po ypatingai atžymėtini. Jau šimtas metų, kai daugelis lietuviškų kojų pradėjo mindžioti Amerikos žemę ir lietuviškoms raiškomis čia plūso savo ir šios šalies gerovė. Ir vis dėlto reikėjo ištiso šimtmečio, kol lietuvis galėjo parodyti šiam angliškai kalbančiam pasauliui, kad jis priklauso tautai, turinčiai ne tik nepavargstančias kojas ir raumeningas rankas, bet taip pat jautrią širdį ir aštrų protą, seną kultūrą ir išnokusį meną.

Atleiskite, — tuo nenoriu paneigti ar nubraukti viską, ko buvo mėginta siekti ir šiek tiek atsiekti praeities dešimtmečiais. Buvo siekta, buvo stengtasi ir mėginta tiek dainos, muzikos, dailės, tiek šokio ar literatūros srityse. A. Vanagačio, A. Olo ir kelių kitų pastangomis surošyti Chicagoje ar per Amerikos radijo stotis lietuviškos muzikos koncertai prasiveržė plačiau už lietuviškos bendruomenės uždaro rato. Vytautas Beliajus iškėlė lietuvišką šokį ne tik savo knygomis, bet jį įnešė į amerikiečių visuomenę ir mokyklas. Lietuvis dailininkas šen ten pasireiškė kitų parodose ir net Metropolitan operoje, bet tik dabar jie tampa New Yorke jau savarankaus lietuviško meno veiksmu, tik dabar visa eilė muzikos ar dainos meistru pradeda atskirai ir savarankiškai išeiti, kaip lietuviai, į didžiąsias New Yorko ar Chicagos scenas.

Tai dėl to, kad atsirado daugiau jėgų, daugiau kvalifikuotų kultūros kūrėjų ir lietuviško meno interpretatorių.

Tas pats ir su knyga ir su lietuvių literatūra angliškai kalbančiame pasaulyje.

Tolesnėje praeityje ir dar neseniai ne kartą buvo tai vieno, tai kito mėginta angliškai rašyti lietuviškomis temomis, versta šiek tiek mūsų grožinės literatūros gabalėlių ir jų atspausdinta amerikiečių periodikoje, bet dažniausia savo pačių spaudoje ar privatiniais leidiniais. Paminėkime, tarpe kitų, Nado Rastenio klasikinės lietuvių poezijos gražius vertimus, to paties Vytauto Beliajaus kelių lietuviškų legendų knygą, o ypač gal paties uoliausio ir daugiausia pasižymėjusio lietuvių literatūros vertėjo į anglų kalbą, Miltono Starkaus, jaunosios Amerikos lietuvių generacijos atstovo, pastovią kantrią, beveik atkaklią misiją. Tačiau Miltono Starkaus atliktas V. Ramono „Kryžių“ romano vertimas, pasiūlytas net keliolikai didžiųjų amerikiečių leidyklų, nė pro vieną niekaip nepralin do ir galiausiai prieš keletą metų turėjo būti išleistas mažos lietuviškos leidyklos pastangomis.

O knygos leidykla, jos vardas, svoris ir įtaka amerikinės knygos rinkoje — čia yra labai svarbios aplinkybės. Lietuviškos leidyklos išleista knyga su jos mažais ištekiais, ribotu tiražu, be saitų su įtakingųjų amerikiečių spauda ir reklama, be stambųjų knygų platinimo bendrovų ir parduo tuvių talkos yra iš anksto beveik nulemta dūlėti sandėliuose ir plisti tik labai siaurame, daugiausia savų tautiečių ratelyje. Jei

ji tuo būdu negali prasimušti į platesnius amerikiečių ar kitus angliškai kalbančius sluoksnius, tai kiltų tik klausimas: jei ji tikslo nepasiekia, tai kam ją dar leisti, kam vargti, rizikuoti nuostoliais ir pagaliau išgyventi naują nusivylimą?..

O vis dėlto vienam iš mūsų pagaliau pavyko. Labai ilgai išlaukus, labai vėlai, po šimtmečio, po daugelio bandymų, nepasisekimų ir nusivylimų, po žiaurių sunkumų ir atkaklaus pasiaukojimo. Tai mūsų vienšiam lietuviškos kultūros ir literatūros kareiviui Amerikoje — rašytojui ir vertėjui Stepui Zobarskui. Ir reikia įskamiai pabrėžti, kad pavyko, nes tai jau nebe pirmą, o ir antrą kartą. Tai jau nebe pavienis laimingas atsitiktinumas, tai jau tvirta valia ir pastovūs sugebėjimai.

O tai priklauso prie dalykų, kurie nusipelnė pavadinti atžymėtinais.

Jau pernai rudenį plačiau rašiau „Dirvoje“ apie šios srities pionierišką Stepo Zobarsko pastangas. Apie tai, kad jam pirmam pavyko geroje amerikiečių leidykloje išleisti jo išverstą stambų rinkinį lietuviškų pasakų rinkinį — LITHUANIAN FOLK TALES. Buvo sunkumų, didelių finansinių girgzdėjimų, bet knyga 1958 metais pasirodė. Nelengvai ji plito, tik labai pamažėle patraukdama kritikos ir jaunojo skaitytojų dėmesį, nes tai dar neprasveto nežinomos tautos pasakos, nors savo įdomumu, grožiu ir menine verte jos visiškai prilygta geriausiomis populiariosioms kitų tautų pasakoms. Bet vis tiek ši pasakų knyga, matyt, prisiskynė dygliuotą kelią, nes 1959 m. viduryje leidykla atspausdino ir antrą laidą. Neabejojame, kad įsiskonėjus ateityje bus ir daugiau laidų.

Išvedęs į angliškai kalbantį pasaulį mūsų tautos pasakas, Stepas Zobarskas ėmėsi naujo uždavinio — išvesti plačiau pasižymėti lietuvius rašytojus novelistus. Čia buvo jau daugiau rizikos ir tų pačių finansinių sunkumų. Amerikiečių Voyages Press leidykla, kaip tada buvau minėjęs, pirmiausia iš vertėjo redaktoriaus pareikalavo Šeilo mėsos svoro — garantijos, kad bus tikrai nupirktas mažiausia 600 knygos egzempliorių. Ir garantijos ne žodžiu ar gražiu pažadu, bet grynais... Kreipėsi Stepas graudenančiu atsišaukimu į mūsų lietuvišką visuomenę: užsisakykite iš anksto knygą, prisiūskite pinigų, tik tokiu būdu padėsite pirmąjį lietuviškų novelių rinkinį anglų kalba išleisti... Terminas pasibaigė, ir — nė du šimtai neužsisakė. Visas sumanymas ir įdėtas darbas grėsė baigtis niekais. Bet — pasisekė! O kaip ir kodėl, paaiškinimą randame dabar knygos įžangoje, kur Zobarskas išreiškia savo padėką keliems asmenims, į atskirą pastraipą ypač išskeldamas tris: Juozą Bačiūną (kaip paprastai ir visuomet, kada iškyla koks gyvbinis lietuvių kultūros reikalas!) ir du jaunuosius lietuvių verslininkus J. Kazicką ir J. Valiūną. Taip yra šiame milijonierų krašte, mūsų turtingų ir vis turtingesnių lietuvių pasaulyje. Jų būtų dešimtys ir šimtai, bet atsiliepia trys ar keli...

Tokiu būdu 1959 metų pabaigoje pasirodė rinkoje graži, solidžiai išleista, kietais viršeliais, su dail. P. Osmolskio lietuviškų motyvų apdaru, 5 dolerių kaštuojanti lietuviškų novelių knyga — SELECTED LITHUANIAN SHORT STORIES. Stepas Zobarskas mūsų autorių noveles parinko, dalį pats išvertė, kai kurias vertė jo dukrė Nijolė, kelias kiti vertėjai. Parinkimui, redagavimui ir vertimų kalbos stilistikai talkininkavo amerikiečių rašytojas prof. Charles Angoff.

Taip mūsų dailiosios prozos kūrėjai pirmą kartą visu būriu per amerikiečių leidyklą išėjo pasižymėti ir platųjį angliškai kalbantį ir skaitantį pasaulį.

Išėjo nemažas būrys — net aštuoniolika. V. Kudirką, J. Bilūną, Šatrijos Ragana, A. Vienuolį, V. Krėvę, I. Šeinius, J. Savickį, J. Grušą, V. Alantą, V. Ramoną, A. Vaičiulaitį, J. Jankus, N. Mazalaitę, P. Cvirka, S. Zobarskas, M. Katiliškis, A. Landsbergis, A. Baronas... Kaip jiems seksis, kaip juos naujas skaitytojas „gaudys“, kiek domėsis ir kiek patiks, šiandien dar tegalime tik spėlioti. Mūsų autorius tai visai nauji akiračiai, o ir tam skaitytojui jie patys — taip pat visai naujas pasaulis. Nelauksime stebuklų ir sensacijų. Vakarietiški skaitytojas šiandien labai reiklus ir išleptas, ir jo literatūrinių skaitymų pasirinkimo aruodai labai turtingi, įvairūs ir platus. Nelengva, baisingai nelengva čia įsiterpti, o tai tuo tarpu svarbiausia.

Taip pat čia plačiau nesustokime ir ties kitais klausimais. Pavyzdžiui: — ar rinkinyje sulmti patys geriausi ir iškilniausi mūsų grožinės prozos autoriai? Lietuvis knibinėtojas, gal būt, nepasigėstų, jei dviejų ar trijų parinktųjų nebūtų, o jų vietoje būtų parodyti keturi penki kiti nemažiau pajėgūs novelistai, gal net šviežesni ir daugiau vakariečiams suprantami. Arba — ar čia jų novelės parinktos pačios geriausios, įdomiausios, būdingiausios? Individualaus vertinimo ir skonio dalykas, dėl kurio niekad nebus galima susitarti. Pagaliau lietuvių proza per kelis pastarus dešimtmečius yra jau tiek išaugusi, kad visai nesunkiai būtų galima sudaryti du ar tris visai tolygus vertės ir net įdomesnio parinkimo leidinius.

Ar nusisekė patys vertimai? Visai aišku, kad, pavyzdžiui, V. Krėvės „Gilšės“ vertimas nėra visai pasisekęs, nes jis jokiam vertėjui pilnai nepasisektų, nes tos rūšies Krėvės novelės ar padavimai dėl ypatingų lietuvių kalbos savybių negalimi su visais savo stiliaus ir ritmo atspalviais išvesti į jokią kitą kalbą. Bet Jurgio Savickio „Raudoni bateliai“, bent man taip rodo, išvesti angliškai skaitosi ir skamba — geriau, negu lietuviškai. Originalite tie Savickio stiliaus makaronizmai, svetimžodžiai, labai lauzyti, sukaptoti, vietomis pernelyg manieringi sakiniai ir pati mums daugeliui dar nevisai įprasta „miesčioniška“ ir perdėm ironiška mąstysena, — angliškame vertim nuskamba natūraliai, jaukiai, be užkliuvimų, „taip kaip reikia“...

Būdamas tik silpnas anglų kalbos ir jos stiliaus žinovas, nedrįsčiau imtis vertimų rimtesnio vertinimo. Jei juos praleido ir aprobavo toks rašytojas, kaip prof. Ch. Angoff iš New Yorko universiteto, tai mes jau patikėkim...

Savo įžangoje apie Zobarsko atliktą darbą ir lietuviškų novelių rinkinį ką tik minėtas Charles Angoff rašo: „He has opened up a new world of literary fascination for us“... Vadinasi, atidarė mums, ameri-

Tebeskamba Viešpaties žodžiai!

Ar jūs žinote, apie ką aš galvoju? Na, visų pirma apie Liuciperio nuodėmę: išdidumą, beribę puikybę. Mokslas yra Dievo dovana, technika didelė palaima žmonijai, bet žinojimas gali padaryti žmogų išdidų, technikos išradimai — aklu, ir tada jie eina žmogaus pražūčiai. Ar mes tad nieko neturime mokytis, tyrinėti, gilintis? O tačiau! Visokiais būdais didinkime savo žinojimą, tyrinėkime gamtos paslaptis, bet niekad neužmirškime nulenkti galvas prieš visatos Kūrėją, mūsų Viešpatį ir Dievą. Liuciperio nuodėmė yra išdidumo nuodėmė, nenusiulenkimas Viešpačiui.

Sinajaus kalnas dar stovi, ir nuo debesimis apdengtos jo viršukalnės skamba Dievo žodžiai: Tavo žemiška paskirtis nėra vaikštas žaislas — rimtai atkreipk į tai dėmesį! Dievo vardas nėra žaislas, — tarj jį tik iš pagarbos! Pagarba autoritetui nėra tuščias žaislas, — ją gerbk! Žmogaus gyvybė nėra žaislas, — jos neliesk! Tavo kūnas nėra žaislas, — nepiknaudok jo! Tavo liežuvis nėra žaislas, — nesuteršk jo!

Visame pasaulyje žmonėms daro įtakos šūkiiai: „Dešimt Dievo įsakymų paseno, negalima jais grįsti šiandieninį gyvenimą, 10

kiečiams, naują literatūrinio žavimo pasaulį...“

O ką mes į tai? Mes, tie lietuviai, kurie gyvename angliškai kalbančiuose kraštuose — Amerikoje, Didž. Britanijoje, Kana-doje, Australijoje?

Tos rinktinės lietuviškos novelės ir mums dar ne vienam „atidarytų akis“ ir lietuviško grožio, dvasios ir buities pasaulį. Jei ne vyresniems, tai labai ir labai dažnai atveju mūsų jauniems, iš kurių nuolat girdėti, kad „nieko įdomaus nėra lietuviškai paskaityti“... Na, tai paskaitytik angliškai, ir jūs pamatysit, kad šis tas yra. Mano dukterys, kurios gerai kalba ir skaito lietuviškai, prie lietuviškos knygos ilgai prisėti betgi, kaip čia švelniai išsireiškūs, vis nelabai prisirengia. Bet kai rinkinyje perskaitė Jono Bilūno trumputę novelę „Brisiaus galą“, — verkė, verkė tikrom ašarom, kad tokį ištikimą ir gerą šunelį senatėje nedėkingas šeimininkas galėjo nušauti.

Ir, pagaliau, kaip padėkos dabar Stepui Zobarskui lietuvių rašytojai, nes tik jo pasiaukojimo ir atkaklumo dėka šis rinkinys išėjo pasižymėti ir platųjį pasaulį? Lietuvių Rašytojų Draugija kasmet skiria premiją už reikšmingiausią naują literatūros veikalą, pasirodžiusį praėjusiais metais. Anksčiau jį išrinkdavo balsavimu visi rašytojų draugijos nariai, dabar atrenka specialią teisėjų komisiją. Kur eina balsavimai ir rinkimai, demokratinis principas leidžia nominacijas ir agitacijas.

Už 1959 metus mūsų Draugijos skiriamai literatūriniai premijai nominuojau „Selected Lithuanian Short Stories“. Tai gal kiek neįprasta ir, be abejo, tai sudarytų išimtis, — bet tai reta išimtis, ir Stepas Zobarskas juos nusipelnė. Už triušą sudarant rinkinį ir jo vertimus, už išleidimo dyglių skausmus ir už neįkainojamą paslaugą lietuvių literatūros vertybėms plačiau paskliti pasaulyje.

Dievo įsakymų reikla reformuoti“. Kai kuriose valstybėse jie jau reformuojami. Reformuojamas pirmasis įsakymas: „Aš esu Viešpats, tavo Dievas“, — ir mokykloje draudžiama mokyti į Jį maldu. Yra šalių, kur reformuojamas šeštasis įsakymas: „Ne paleistuvauk!“ — ir leidžiama persikytiriami ir sudarymai su tokiais naujų šeimų, ką šv. Raštas vadina svetimoteryste. Kitose šalyse norima reformuoti penktasis įsakymas: „Nežudyk!“ — ir žmonių blogybė žudo dar negimusius kūdikius.

Neapgaukinėkim save! Iš tikro mes turim tūkstančių tūkstančius rūpėčių, nežiūrint to, jų nepanaikins 10 Dievo įsakymų reformavimas, bet jų užlaikymas. Klai da yra ne Dievo įsakymuose, bet tame, kad jų neužlaikome. Ar reikia 10 įsakymų reformuoti? O, tai darydamas privalo sudrebėti kiekvienas mirtingasis. Apie 10 Dievo įsakymų Viešpats Jėzus pasakė: „Nemanykite, būk aš atėjęs įstatymo ar Pranašų pa naikinti; ne panaikinti aš atėjau, bet įvykdyti“. Nėra lengva visur ir visuomet užlaikyti 10 Dievo įsakymų. Nežiūrint to, juos užlaikykime, nes nuo jų užlaikymo priklauso žmonių gerovė ir jos amžinoji laimė.

Vysk. Tihamer Toth

Pamaldos

ROCHDALE — kovo 27 d., 11.30 val.

JAUNIMO LITERATūros KONKURSA

Akademinis Skautų Sąjūdis, norėdamas paskatinti jaunimą domėtis lietuvių literatūra, ugdyti ir ieškoti naujų literatūros talentų, skelbia

JAUNIMO LITERATūros KONKURSA.

Laimėtojams skiriamos šios premijos:
1. Už geriausią prozos kūrinių — 150 dol.
2. Už geriausią poezijos kūrinių — 150 dol.
3. Už geriausią prozinį rašinį — 150 dol.
Prozos kūrinyje gali būti apysaka, fejletonas, trumpa novelė ar kitas prozos veikalas, savo esme priklausąs grožinei literatūrai. Ne trumpesnis kaip 2000, bet ne ilgesnis kaip 8000 žodžių.

Poezijos kūrinyje gali būti eilėraštis ar jų grupė, arba poema epinio, lyrinio ar humoristinio žanro, ne trumpesnė kaip 200 ir ne ilgesnė kaip 1500 žodžių.

Prozinis rašinys turi būti ne ilgesnis kaip 4000 žodžių. Autoriaus užduotis: originalus minčių dėstymas apie kurį nors lietuviškos kultūros ar visuomenės pasireiškimą būdą.

Premijuoti rašiniai visų pirma bus atspausdinti MŪŠŲ VYČIO žurnale. Vėliau jie gali būti kartojami kitoje spaudoje.

Konkurse gali dalyvauti lietuviai visokių (išskyrus komunistinių) pažiūrų ir priklausą bet kokiam jaunimo organizacijai, o taip pat ir tie, kurie nėra jokių organizacijų nari, bet jaučia lojalumą Lietuvai ir jos kultūrai, ne vyresni kaip 30 metų.

Kūrinių temų pasirinkimas yra laisvas. Rašiniai turi būti pasirašyti slapvurdžiu, o atskirame voke turi būti nurodyta autoriaus pavardė, vardas, adresas ir gimimo data.

Rašinius siųsti Jury Komisijos Sekretoriui Romui Keziui, 130 Hendrix St., Brooklyn 7, N.Y., USA. Rašiniai, gauti po 1960 b. rugsėjo 15 d., nebus Jury Komisijos vertinami.

Jury Komisijos sudėtis: pirmininkas — Dr. Henrikas Lukaševičius, nariai — rašytojai: Nelė Mazalaitė, Stepas Zobarskas, Leonardas Žitkevičius ir Romas Kezys.

J. PAUKŠTELIS

Pabudimas

Marijona nulindo į kambariuką, priėjo, paglostė delnų jai petį.

— Sakyk, širdėle, kas tau yra? — kalbėjo užjaučiančiu balsu. — Buvai truputį kaip ir atsigėlavojusi, o dabar ir vėl. Ar tik tu nesergai kuo nors?.. Pasakyk, Rožyte, man vienai pasakyk.

Rožytė krustelėjo, pasižiūrėjo į Marijoną, buvo besizįjanti sakyti, bet ir vėl susičiupė.

Marijona žiūri, kad jos akyse skausmas — toks perversiantis, šurpulingas — ir nusigando. Viešpatie šventas! Visai kaip ėriuko, kai šeimnininkas guldo jį piauči. Visai, visai...

Ir nebežino, ką daugiau jai sakyti — suglumo, galva susisuko.

— Vakaras šiandien labai gražus, strazdai pasraujy gieda gieda...

Ką čia daugiau bepasakysi?

— Serga, šeimninke, labai serga, — kalbėjo Morkuvienė, kuri jau rengėsi gulti, — kažin kada pasveiks. Kokie metai praeis, gal daugiau, kol pasveiks. Aš jau žinau — kai į širdį kas įlenda, tai greit nepasveiksta. Sunyksta žmogus, sudžiūsta, o kitas tai dar ir į kapus nuvažiuoja. Tas pats ir Rožyte! Galiau galvą dėti, kad tas pats.

Morkuvienė tylėjo, bet irgi sutiko, kad tas pats, tokia liga, ir emė galvoti, kaip ją pagydyti.

Rytą, nuėjusi į seklyčią, pranešė: — Apsiren, pavalgyk, važiuosime į Karpiškį. Aš matau, kad tu visai apiplyšai — reikia suknelę nupirkti, batukus, gal dar ką nors.

Morkuvienė manė tuo dukterį prablaškysianti. Liepė Antanui lineiką nuplauti, širmąjį su šorais pakinkyti.

Rožytė tuoj apsigėngė, ir abi išvažiavo. Bet motina ir dabar matė, kad dukrė sėdi visai kaip pagalėlis — nei kalbos, nei judesio, tik retkarčiais atsidūsta iš visos krūtinės, kad ir motinai net per visą nueina.

Nuvažiavusi vedėsi į vieną krautuvę, į kitą — suknelę nupirko, batukus, diržuką susijuosti. Rožytė kad nors kokį džiaugsmą dėl to parodytų, kad nors šyptelėtų. Klausia: ar patinka, ar pirkti? Pirk. O gal nepatinka, nepirkti? Nepirk...

Nupirko dar žuvelių puskilogramį, pora bandelių ir grįžo abi namo. Kaip siūtį, kokiai siuvėjai duoti, motina nebeklausė. Kur čia beklausi, jei vis tiek — ar jai sakius, ar tai sienai.

Nerimas didėjo. Vieną vakarą Morkuvienė nebeiškentė — nuėjo į kambariuką: dukrė vis taip pat ryti prie krosnelės susitraukusi. Ir motinai suskaudo širdį: Viešpatie, pasigailėk mano vaiko! Dingio ir bet koks pyktis, kuris tarpais ją esdavo — gailėstis pasilėjo krūtinėje lyg gaili srovė. Priėjo

artyn, papurtė už peties.

— Nesikrimsk, nesikrimsk! — sušniokšė jai į pat veidą... — Nepaliksi taip, nebijo! Aš neduosiu palikti. Pinigus papilsiu. Tu nežina, niekas nežino, kokias aš turtinga, kiek turiu pinigų. O pinigais viską padaro, viską! Tik nesikrimsk! Pamatysi, atvažiuos pas tave Bajoriukas, dešimtys jų atvažiuos, jei aš norėsiu. Na!

Patraukė prie savęs, paglostė. Dukrė vis tiek kaip negyva. Pakštelėjo motinai į ranką, bet tas pakštelėjimas kažkoks mechaniškas.

Suprato — nepralinksmins, nesuramins. Slinko dienos, praėjo savaitė, o Rožytė vis tartum labiau tolo nuo visų, geso. Jei liepė dirbti — dirbo, liepė nedirbti — kiutojo kambariuke už krosnelės, tylėjo. Ir visuose namuose darėsi kaskart vis tyliau — lyg kokias šmėklas tykojant palėpėje ar pačiai mirčiai už lango...

Tą vakarą, kada buvo Valento išleistuvės, Rožytė atrodė kaip šešėlis ir praktiškai iki pat vidurnakčio. Todėl rytą, vos atsikėlus, motina ir iškiso galvą jos pasižiūrėti...

— Nėra, išgraibiau visą šulinį, — pranešė Antanas. — Tik vandenį be reikalo sudrumsčiau. O gal dar markoj pagraibyti? Morkuvienė gūžtelėjo — šurpas visą nukrėtė. Tik kartu ir mintis: o gal jį į stotį... su Valentu išbėgo? Žino, kur padėti motinos pinigai... pasiėmė kelis šimtus ir išbėgo?

— Lėk, Antanai, ir Petriūnus — paklaus, gal kas matė ją stotyje. Gal ji, nieko ne-

sakiusi, pas gydytoją išvažiavo.

Antanas išlėkė į stotį, o Morkuvienė puolė į seklyčią, sugriebė iš spintos rietimą drobės, pasidėjo jį ant stalo ir pradėjo vynioti. Iš rietimo snigte snigo popieriniai pinigai. Išvyniojusi šiuo žipo suskaityti. Rankos drebėjo, ji pati išlo... Suskaitė — trijų šimtų trūksta. Ačiū Dievui, neauga tepaimait! Bet gal jį apsiriko — gal gerai nesuskaitė? Čiupo skaityti antrąkart. Trūksta keturių šimtų. Mat, pavogė motinos proce ir pabėgo! Kokias sarmatas! Bet gal daugiau trūksta? Vėl skaitė.

Į seklyčią įvirto Morkus. Uždušęs, visas raudonas kaip ugnis, pripuolė, ištisės drebant kumštį pačiai ties nugarą: — Tu, sterva, suėdei mergaitę! — Tylėk, tylėk — ne aš suėdžiau. Ji pati susidėdė.

Bet senis, kumštį kratydamas, vis rėkė gargaliuojančiu balsu: — Tuoj aš tau galvą sudaužysiu! Užmušiu!

Paskui išėjęs, svirduliuodamas it girtas, puldinėjo šen ir ten, kol netyčia nupuolė klėtėlen prie miltų kaniko. (Iš čia jis dažnai, pačiai nematant, sėmdavo miltus arkliams). Kyštelėjo nosį ir net atsoko — kanike tartum jį. Vėl kyštelėjo — nagį jį, Rožytė.

Šaltas prakaitas senį išmušo. — Rožyt, vaikel! — Nelisk, tetušuk, nelisk! — gynėsi klaičiai raiškos dukrė. — Aš noriu numirti. — Ir dar labiau susirietė kaniko kampe. Tėvas išpuolė ant prieklėčio. — Moč, moč! — šaukė paklaikusių balsu. — Marijon!

Sios išsivertė kūliu iš vidaus.

— Kas? kas pasidarė?

— Aš sakiau... nebėr mergaitės!.. Nebė-er! — mostelėjo į klėtėlę.

Rožytė motinos visai neprisileido — rėkė, spieję, spiaudėsi. Marijoną prašė netrukdyti, norinti numirti. Aš tik truputį pagulėsiu ir numirsiu!

Morkuvienė, tai pamačiusi, nustiro, lyg sumazėjo. Paskui tylėdamas nusliko į seklyčią, persizegnojo. Palaukusi vėl persizegnojo. Paskui ėmė kratytis.

— Dieve, argi tai už mano nuodėmės? Argi aš sau? Aš ne sau... Aš... savo vaikams... Savo... Dieve!

Krito ant kelių prieš abrožą.

— Dovanok! Pasigailėk... Pasigailėk ma no vaiko!..

Kažkoku apglūsiu balsu užė, rėkė ir visa krūpčiojo, kratėsi. Bet tai truko neilgai. Staiga atsistojo, suglemė nuo stalo banknotus ir greitai ėmė juos kišti, vynioti atgal į rietimą. Suvyniojusi rietimą, įbruko į spintą ir išlėkė kieman.

— Kinkykite arklus! — sušuko rūsčiai, isakančiai. — I Panevėžį vešime!

Kai bernas Antanas ir Jonaičio Silva su pusberniu, ištraukė iš kaniko, rišo Rožytę (rišti padėjo ir Juozukas), o jį spardėsi, rėkė — nepasidavė, Morkus, galvą susiėmęs, nupuolė į tvartus, sukniubo ant avių gardo ir pravirko kažkokių pridusiu, klaičiu balsu. Marijona taip pat balsu raudėjo ir barė vyrus, kad jie taip šturksčiai Rožytę riša. O Zagra prie klėties pradėjo staugti.

(Pirmosios dalies pabaiga)

Sunku susitarti

HARRY AND BONARO OVERSTREET

KAIP KREMLIUS ŽAIDŽIA KONFERENCIJOMIS

Gegužės mėn. 16 d. keturi didieji kaip tik susirenka naujai konferencijai. Vert.

Komunistinių kraštų delegacija paprastai neatstovauja konferencijose savo tautoms. Jos atstovauja partijai: tai partijai, su kuria negalima susikalbėti. Pagal Markso - Lenino teorijas, negali būti jokios taikos, kol kapitalistų klasė nebus likviduota. Komunistai ir nelaukia, kad konferencijos atneštų taiką ar sumažintų politinį įtempimą. Aukštas politinis įtempimas jiems yra normali padėtis. Konferencijos, net ir taikos vardu šaukiamos, yra ne kas nors kita, o tik vieta, kur galima vesti karą.

Šią teigimą patvirtina Lenino kalba, pasakyta 1920 m. gruodžio 20 d. Sovietų kongrese.

— Būtų didelė klaida tikėti, kad taikus susitarimas su kapitalistais dėl koncesijų esmėje yra taikos sutartis.

Komunistai derybose ir neieško pagrindinės bazės susitarimams, o tik mokosi iš savo priešų visko, kas tik galima. Be to, jie kartais šį tą laimi, jei sutartis palanki jiems.

Vėl galime grįžti į Leniną. 1914 metais jis aiškino - analizavo, kaip į kurį nors darbą ar pasielgimą turi žiūrėti tikrieji bolševikai ir nebolševikai. Jis pakartotinai įtikinėjo, kad taktiškai imant partijai yra būtina bendradarbiauti su užsieniu ir daryti reikiamas sutartis. Tačiau, norint apsaugoti partijos ideologinį švarumą, kiekvienas bolševikas turi suprasti, jog žodis **sutartis** turi labai didelį skirtumą, kai ji vartojama bolševikai ir nebolševikai.

— Sutartis ne partijos žmoniems yra nustatymas tam tikrų politinių rėmų. O partijos žmonėms sutartis yra tik pastanga įtraukti kitus, kad jie dirbtų partijos politikai.

Kartą jau mes turėjome keistą Lenino doktrinos išraišką ir turėjome progos įsi-

kinti, kad derybose su Sovietų Sąjunga negalima rasti jokio susitarimo pagrindinėms problemoms išspręsti, kad negali būti jokių diskusijų ta prasme, kaip jas suprantą vakariečiai. Derybos komunistams reiškia tik broliavimąsi su priešu karo viduryje ir pavojų patekti jo įtakon.

Admirolas C. Turner Joy, kuris ištaisais mėnesiais derėjosi su komunistais dėl paliaubų Korėjoje, pastebėjo, kad viena labiausiai įsidėmėtinų taktikų yra vilkinti bet kokią derybų pažangą. Net ir tada, kai vakariečių siūlymai yra tinkami, Sovietų delegatai jų nepriima ir pradeda siūlyti begalinius pakeitimus ir pataisymus. Tokiu derybų vilkinimu komunistai tikisi išnaudoti vakariečių nekantrumą, kad šie netesėtų baigti darbą, kuris buvo pradėtas. Taip pat jie tikisi, kad tokia nesibaigiančia vilkinimo taktika savo oponentus - laisvąjį pasaulį, galų gale privers padaryti nuolaidų, jog būtų galima įžiūrėti šokią tokią derybų pažangą.

Vakariečių delegatai negali tikėtis parsivežti namo taikus skirtingų nuomonių išlyginimo. Taip pat negali garantuoti, kad komunistai laikysis sutarčių, kurias jie pasirašė. Komunistų imperija išsisi ant sulaužytų pažadų. Sovietų Sąjunga per 42 savo egzistencijos metus pasiekė pasaulinio rekordą: daugiausia sulaužė savo pasirašytųjų sutarčių. Nuo 1917 metų jie yra pasirašę šimtus sutarčių ir paktų, didelių ir mažų. Šiandien bemaž nė vieno jų nesilaiko.

Tai kodėl deramasi iš viso? Pirmą, derybos pasitarnauja kaip pasaulinio mato auklėjamoji priemonė. Komunistai be pertraukos skelbia esą taikos mylėtojai ir primygtinai siūlo kalbėtis baigti šaltąjį karą, tačiau jie linkę kalbėtis derėtis tik labai ribotais, jiems būdingais ir tik jų siūlomaisiais klausimais. Antra, įkyrūs, pakartotini Sovietų Sąjun-

gos siūlymai derėtis su jais yra padarę, gal būt, daugiau, nei kas kita, įtikinti laisvajam pasauliui, kad šaltasis karas nėra taika.

Pagaliam kiekviena konferencija laisvajam pasauliui laimi truputį laiko: laiko, kuris po truputį suka į laisvę, o ne į totalitarizmą. Pačioj milžiniškoj komunistų imperijoj yra milijonai žmonių, kurie nenorėjo ir nenori ten likti. Vienok laisvasis pasaulis dar neįsteigė jokio atspirties taško už geležinės uždangos, nors psichologiniai atspirties taškai ten yra: pavertieji žmonės, jų nuotaika priešintis totalitariniam režimui, nuotaika, kuri pakilus iki tokio taško, jog pradeda reikalauti erdvės. Laikas nėra malonus „vienalytei“ bendruomenei.

Laisvasis pasaulis su komunistais galėjo vesti derybas ar kalbėtis su jais tik dėl to, kad turėjo tvirtą užnugarį, turėjo jėgas. Tačiau nebuvo jokio pavojaus, kad laisvasis pasaulis išprovokuotų karą. Komunistai pagal savo ideologiją ir partijos discipliną mažiau negu kiti leidžiasi į kritišką padėtį. Nėra pasaulyje žmonių, kurie kada nors būtų turėję mažiau laisvės savo darbu dirbti. Taip pat nėra pasaulyje žmonių, kurie kada nors būtų labiau bijoję savo darbo padarinių. Jų įsitikinimu, kapitalizmas yra pavojingas, kada jėga nėra lemiama didelė komunistų pusėj. Be to, nesąmoningas jų įsitikinimas, kad mes esame pasmerkti išnykti iš istorinės platformos, tampa mums net naudingas: laisvasis pasaulis parodo savo tvirtumą ir jėgą. Jėgos pademonstravimas prieš keistą, atžargiari ir sujauktą komunizmo sukurtąją schemą neduoda kritiško momento - krizės. Tai saugoja nuo pavojaus ir laiduoja atvirą kelią deryboms.

Kiekvienas laisvojo pasaulio viršūnių konferencijos dalyvis turėjo progos įsitikinti, kad derybos esti sunkios. Ir mūsų delegatai, kurie mėnesiais ir metais ieško susiklausymo ir nori sudaryti nors ir ribotą nuoseklios taikos susitarimą su Rusija, taip pat patirs, kad derybos yra sunkios.

Vertė J.Girdys

KARALIAUČIJE JAU NEMAŽA LIETUVIŲ

Karaliaučyje esamos rusiškos bibliotekos vedėja kreipėsi į respublikinę biblioteką Kaune, prašydama atsiųsti į Karaliaučių lietuviškos literatūros, nes bibliotekos lankytojai reikalauja. Dabar iš Kauno į Karaliaučių siunčiama didoka siunta lietuviškų knygų - daugiausia vertimų iš rusų autorių, o taip pat ir apibotųjų lietuvių autorių kūrybos (Cvirkos, Simonaitytės, Venclovos, Žemaitės, Vienuolio, Biliūno ir kt. raštų). (LNA)

TOBULINA KAUNO SPAUSTUVES

Buvusioje „Spindulio“ spaustuvėje (dabar vad. Karolio Požėlos sp.) baigia įrengti naują automatinę mašiną knygų viršeliams gaminti. Statomos į vietas ir kelios kitos knygriškyklai reikalingos mašinos. Knygų rišimo technika lig šiol nepaprastai atsilikusi, daug žemiau nusmukusi, negu buvo prieš 20 metų Lietuvoje. Teks dar kiek laiko palaukti, ligi paaškes, ar naujų mašinų dėka pagerės knygų rišimas.

Toje pačioje spaustuvėje iš Vokietijos gautos dvi naujos ofsetinės mašinos, tinkamos spausdinti dviem spalvoms. Be to, iš Italijos išrašyta ir tikimasi greit gauti nauja mašina spausdinanti giliauspaudės būdu daugeliu spalvų. Ligi šiol toje spaustuvėje tebeveikia Lietuvos laikais įgytoji giliauspaudė mašina, dabar vartojama kai kuriems žurnalams spausdinti.

Buvusioje „Varpo“ spaustuvėje numatoma statyti naują rotacinę mašiną ir jau gauta keletas naujų linotipų. Čia spausdina ma „Kauno Tiesa“ ir Kauno bei Jonavos rajonų laikraštis „Socialistinių kelių“. Numatoma įrengti dar ir plokščių spalvotiems spaudiniams tinkamą mašiną. (LNA)

NERŪPESTINGUMAS SU KNYGOMIS

(E) Vilniaus savaitraštyje „Literatūra ir menas“ (7 nr.) atspausdintas būdingas fejletonas ir trys nuotraukos, kurios rodo, kaip nerūpestingai elgiamasi knygų bazėse ir parduotuvėse su knygomis. Respublikinė knygų bazė pavadinta „knygų laidojimo biuru“. Net Centrinis knygynas neturįs tinkamų knygoms sandėlių. Sandėliai būvę numatyti vienų namų pusrūsyje, bet kai namus pastatė, į pusrūsį kažin kieno patvarkymu susikraustė šeimos... Knygos beliko tik menki sandėliukai. Knygos esančios leidžiamos dideliais tiražais, bet išspausdintos virsta pelėjančios makulatūros kalnais...

(E) 1.100 bonkų į valandą. Aleksoto stiklo fabrikas, atrodo, gamina dabar tik bonkas. Į automatinę kaitinimo krosnį kas valandą kellauja 1.100 bonkų.

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinių.

Oi nelaimė, ką aš matau — Sirdį ver kaip yla: Numylėtoį mano vietoj Gyvena barzdyla.

A. Vienožindys

KLUBUI IR TOLIAU VADOVAUJA GIRTUOKLIS

Į Geležinkelinių profsąjungos apygardos komitetą atėjo skundas su dideliu stulpegiu parašu. Skundas buvo adresuotas L. K.P. Šiaulių miesto komitetui. Jį rašė Šiaulių geležinkelinių klubo meninės saviveiklos dalyviai.

Meninės saviveiklos būrelių nariai nusiškundė, kad gražiausias ir geriausias įrengtas klubas mieste prarado gerą vardą, kad klubo direktorius Andriejevas ne tik nepadedo, o dargi trukdo būrelių darbu.

Persiusdami skundą Geležinkelinių profsąjungos apygardos komitetui, L.K.P. Šiaulių miesto komiteto vadovai prašė greičiau išspręsti šį klausimą, nes partijos komitetas gavo jau ne vieną signalą apie blogą klubo darbą. Tik gavus skundą, atėjo raštas iš Geležinkelinių profsąjungos Šiaulių rajono komiteto, kurio pirmininkas drg. Miežujevas „neprieštarauja partijos miesto komiteto nuomonei“ už darbo sužlugdymą atleisti geležinkelinių klubo direktorių Andriejevą iš einamųjų pareigų.

Visi šie dokumentai pateko ant Geležinkelinių profsąjungos apygardos komiteto pirmininko drg. Kadziulio stalo. Buvo pasiūstas profsąjungos apygardos komiteto darbuotojas iširti padėties vietoje. Pasirodė, kad būrelių nariai yra teisūs: klubo darbas sužlugdytas, klubo direktorius išsistomis savaitėmis neišsiblaivo, toliau patikėti vadovavimą klubui jam nebegalima.

Darbininkų klubų Šiauliuose ne tiek daug, o taip puikiai įrengto, kaip geležinkelinių klubas, ir visiškai nėra. Klube yra didžiulė salė, puiki foje, turtinga biblioteka su erdvia skaitykla, kambariai meninei saviveiklai. Šis klubas gali tapti miesto kultūrinio gyvenimo papuošalu, liaudies kūrybos talentų daigynu, galinga ideologinio darbo baze. Deja, tuo geležinkelinių klubas iki šiol dar netapo.

Jau kuris laikas, kai jis yra savotiška komercinė įmonė, kur šokiais ir kino demonstravimu baigiasi visas kultūrinis - masinis darbas.

Prie klubo veikiančiuose meninės saviveiklos kolektyvuose pagal sąrašus, neskaitant vaikų baletu ratelio, dalyvauja apie šimtą geležinkeliečių, tačiau kiek aktyviau dirba tik choras ir tautinių šokių būrelis. Agitbrigada, meninio skaitymo būrelis baigia iširti. Vaizduojamojo meno būrelis visiškai nesudarytas, nors ir yra dailininkas.

PASKERDĖ 250.000 VERŠELIŲ

(E) Min. tarybos pirmininko pavad. J. Laurinaitis Vilniaus „Tiesoje“ parašė, kad pereitais metais kolchozininkai ir sovchoz darbininkai bei tarnautojai išskerdę apie 200.000 veršelių, nelaukdami, kol kolchozai tuos veršelius užkontraktuos perimti savo žinion. Be to, ir patys kolchozai bei sovchozai išpiovė ir išpardavė 50.000 veršelių. Net ir šiemet kolchozai gausiai pardavinėję veršelius (matyt, neturėdami galimumo jų užauginti, arba būdami priversti atlikti mėsos prievoles, arba norėdami pasidaryti pinigų darbininkams apmokėti).

LIETUVOS MIESTAI GAMTINIŲ DUJŲ DAR NEGREIT SUSILAUKS

(E) Dujotiekio vamzdžiai iš Dašavos (V. Ukrainos) į Lietuvą tiesiami jau kuris laikas, bet, kaip pareiškė Vilniaus dujofikacijos direkcijos vyr. inžinierius Rojekas, Vilniuje dujos užsidsigs tik 1961 m. rugpj. mėn. Vilniaus dujotiekio tinklas būsias 260 km ilgio. Pradžioje dujas gaus 6.000 butų ir apie 20 stambesnių pramonėj imonių.

Dujotiekio viena linija iš Vilniaus, pro Ukmergę, Panevėžį eis į Rygą (ir toliau į Leningradą). Kita linija eis iš Vilniaus į Kauną. Dar viena šaka iš Panevėžio pro Kuršėnus eis į Klaipėdą. Panevėžiui dujos būsiančios tiekiamos 1962 metais, 1965 metais Šiauliams, Klaipėdai.

Verta paminėti, kad Vilniaus mieste - viename iš pirmųjų visoje carinėje Rusijoje - jau 1864 metais buvo pastatyta dujų gamykla. Vilnius iš jos dujas naudojo iki 1944 metų.

(E) Medžioti pavieniui draudžiama. Pavergtoje Lietuvoje veikiančioje Medžiotų Draugijoje esą 10.300 narių. Tiek jų buvo praėjusių metų pabaigoje. 563 medžiotai turį grynuosius skalikus ir 500 vietinės veislės skalikus. Nepataria medžioklinių šunų laikymą plėsti. Šia proga pažymėtina, kad pagal veikiančius įstatus Medžiotų Draugijos nariams Lietuvoje pavieniui medžioti draudžiama. Skaitinamos grupinės medžioklės. Šiaip jau mažaisiais du medžiotai gali medžioklėn kartu išėiti.

kuris galėtų jam vadovauti. Negrąži padėtis susidarė su pučiamųjų instrumentų orkestru. Klubo vadovams nuolaidžiaujant, šis orkestras tapo savotiška vertėjų artele.

Kyla klausimas, kodėl tiek ilgai taikėsi su tokiu blogu klubo darbu Geležinkelinių profsąjungos Šiaulių rajono komitetas? Kodėl, tik partijos miesto komitetui įsikūšus, jis neprieštarauja, kad sužlugdęs darbą direktorius būtų atleistas iš darbo? Negi profsąjungos komitetui nerūpi, kaip jų profsąjungos nariai praleidžia savo laisvalaikį? Kodėl Geležinkelinių profsąjungos apygardos komitetas leido, kad klubas taip apleistų kultūrinį-masinį darbą? Kodėl nepakilė nei Geležinkelinių profsąjungos komiteto, nei rajono komiteto vadovų ranka atleisti prasigėrusį klubo direktorių?

Atsakymas - vienas: šių komitetų vadovai dar nėra pratę skaitytis su visuomenės, su spaudos kritiniais signalais, o svarbiausia - kad vertinant klubo darbą, jie laiko si netikusio principo: jei klubas įvykdė finansinį planą, vadinasi, jis dirba gerai. Klubo darbo idėjinis turinys juos mažą tejaudina, svarbu tik pajamos.

Tačiau ir dabar, kai Geležinkelinių profsąjungos apygardos komitetui gerai žinoma padėtis Šiaulių geležinkelinių klubo, ją taisyti čia neskubama. Kodėl? Kai mes šį klausimą pateikėme profsąjungos apygardos komiteto pirmininkui drg. Kadziuliui, jis tiesiog mus apstulbino savo „operatyvumu“.

— Ka, - šūktelėjo jis, - ir jūs užtikote Andriejevą girtą? Atleisti, tuojau pat atleisti!

Ir per kelias minutes tiesioginiu ryšiu jis jau kalbėjosi su Geležinkelinių profsąjungos Šiaulių rajono komitetu.

— Tuojau pat suaukite komiteto posėdį ir atleiskite Andriejevą, - isakė profsąjungos komiteto vadovams drg. Kadziulis.

Tačiau išklaušęs jų atsakymą, Kadziulis išskėtė rankas:

— Kvorumo jie šiaudien surinkti negali, matote, kaip išėina...

Tuo tarpu klubų direktoriai yra profsąjungos apygardos komiteto nomenklatūroje, vadinasi, ir atleisti sužlugdžiusį darbą klubo vadovą gali pat profsąjungos apygardos komitetas. Tačiau drg. Kadziulis nori būti „visiems geras“, nesvarbu, kad nuo tokio jo „gerumo“ nukentčia darbas. Ir susidaro toks įspūdis, kad, telefoniniu skambučiu neišsprendus šio klausimo, Šiaulių geležinkelinių klubo saviveiklininkų skundas taip ir liks be eigos gulėti profsąjungos apygardos komiteto pirmininko drg. Kadziulio stalčiuje, o girtuoklis klubo direktorius ir toliau žlugdys darbą.

A. Koroliova

Iš „Tiesos“, 1960.I.28.

SKUBŪS DOVANŲ SIUNTINELIAI VELYKOMS

JŪSŲ ADRESATUS PASIEKS PER 7-10 DIENAS SIUNČIAMO ORO PAŠTU NUIENA TAIP. KAIP LAISKAI

Esame sudarę standartinių siuntinių Jūsų pasirinkimui net 50 įvairių sudėčių, įskaitant ir vaistus, kurie siunčiami tik oro paštu. Štai keletas pavyzdėlių:

STANDR. SIUNTINELIS NR.1

1. 4 jarda puikaus nylo suknelėi;
2. 2 jarda spec. nylono medžiaga bliuskutėms.
3. 1 komplektas nylono apatinių baltinių.
4. 1 pora nylono kojinių.
5. 2 nylono skarelės.

Tokio siuntinio kaina, įskaitant visus mokesčius ir oro pašto persiuntimą £10.76

STANDR. SIUNTINELIS NR.2

1. Geros rūšies poplino medžiaga vyr. viršt. marškiniams.
2. 4 jarda nylono medžiaga suknelėi.
3. 1 pora nylon moter. kojinių.
4. 2 poros nylono kojiniųvyrams.

Su visomis išlaidomis £8.17.0

STANDR. SIUNTINELIS NR.3

1. Vilnonė spec. sijonams medžiaga.
2. 2 jarda nylono bliuskutei.
3. 1 pora moter. stretch nylon kojinių.
4. 2 nylono skarelės.

Viso toks siuntinėlis £7.12.0

STANDR. SIUNTINELIS NR.4

1. Moteriškas lengvas lietpalis.
2. 3 jarda vilnonės medžiagos išėiginei suknelėi.
3. 2 skarelės.
4. 2 jarda nylono medžiagos bliuskutei.

Siuntinėlio kaina £11.18.0

STANDR. SIUNTINELIS NR.5

1. 3 jarda viln. medžiaga moteriškam kostiumėliui.
2. 2 jarda nylono medžiagos bliuskutei.
3. 1 pora moter. nylono kojinių.

Siuntinėlio kaina £8.4.0

STANDR. SIUNTINELIS NR.6

1. 3 jarda vilnonės medžiagos išėiginei suknelėi.
2. 3 jarda vilnonės medžiagos kostiumėliui.
3. 2 jarda medž. bliuskutei.

Siuntinėlio kaina £11.15.0

Užsakiems pasiunčiame medžiagų pavyzdėlius, nukirptus nuo atkarpų, siunčiamų siuntinėliuose.

Pageldaujantiems siunčiame pavyzdėlius pasirinkimui spalvų. Prie standartinių siuntinėlių užsakytojas gali pridėti ir nuosavas prekes. Užsakymus siųsti šiuo adresu:

DAINORA

49, THORNTON AVE., LONDON, W.4

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

DBLS CENTRO ŽINIOS

Informacija iš DBLS Valdybos posėdžio.

Ivykusio kovo 16 d. Svarstyti šie reikalai:
1. Patvirtintos naujos Rochdale ir Leeds Sk. Valdybos. Šį pranešimą Sk. Valdybos prašomos priimti dėmesin, kaip oficialių patvirtinimą.

2. Priimtas dėmesin Mrs. Caroline Haviland, International Service, United Nations Association raštas, suteikti paramą mūsų seneliams ir invalidams ir nutarta parašyti padėkos laiška.

Skyrių Valdybos prašomos neatidėliojant surinkti žinias apie paramos reikalingus asmenis ir pranešti Centriui.

3. Laiškas iš Lenkijos lietuvių jaunimo. Nutarta patenkinti prašymą, pasiunčiant lietuviškų knygų ir užsakant „E.L.“. Ryšium su šiuo nutarimu susijusias išlaidas padengti iš Centrinio Iždo. Priimtas dėmesin prašymas paremti juos materialiai.

4. Finansiniai reikalai. Šalia einamosios sąskaitos banke nutarta atidaryti ir deponitą sąskaita. Tokiu būdu tikimasi gauti truputį pajamų Centro Iždui.

Pereitų metų apyskaitos perteklių nutarta perkelti į DBLS rezervą.

Centrinio Koordinacinio Komiteto posėdis įvyko kovo 18 d. Vienbalsiai priimta protesto rezoliucija dėl elgesio su pabėgėliais, gyvenančiais Prancūzijoje, ryšium su Chruščiovo vizitu. Ši rezoliucija pasiūsta Prancūzijos vyriausybei, o jos nuorašas su atitinkamu lydraščiu Jungtinių Tautų Organizacijos Igaliojiniui Pabėgėlių Reikalams Ženevoje.

Kovo 19 d. DBLS Pirmininkas ir I-masis Vicepirmininkas lankėsi Lietuvos Pasiumti nybėje pasiinformuoti ir pasitarti įvairiais reikalais, susijusiais su įvykstančiu DBLS Suvažiavimu.

I išsiuntinėtus pakvietimus visoms Anglijos ir Skotijos lietuvių organizacijoms, kviečiant dalyvauti DBLS suvažiavime balandžio 2-3 d.d., jau gautas teigiamas atsakymas iš Londono „Vaidilos“ Meno Sambūrio. DBLS Valdyba prašo ir kitas organizacijas į šiuos kvietimus kaip galima greičiau atsakyti.

Šiomis dienomis Coventry miesto Savivaldybė pranešė DBLS Centriui, kad pagal sausio mėn. Coventryje mirusio lietuvių testamentą DBLS Pirmininkas ir Lietuvių Bažnyčios Klebonas yra paskirti testamentu vykdytojais. Testamento vykdytojais atliko su tuo susijusius atitinkamus veiksmus.

Lietuvių Namų Bendrovės direktorių posėdis įvyko kovo 23 d.

DBLS LONDONO I SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Kovo 27 d., sekmadienį, 4 val. p.p., kviečiamas skyriaus susirinkimas Sporto ir Socialinio klubo patalpose — 345A, Victoria Park Road, E.9.

Susirinkime pranešimą darys DBLS pirmininkas S. Nenortas.

Nariams dalyvavimas būtinas, o, be to, kviečiami dalyvauti visi prijuočiantieji.

Skyriaus Valdyba

LAS SUSIRINKIMAS

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Londono Skyriaus metinis susirinkimas įvyksta kovo 26 d., 7.30 val. Parapijos salėje, Victoria Park Rd.

Nariai ir prijuočiantieji maloniai prašomi dalyvauti.

LAS Valdyba

NAUJAI GAUTA:

Ilgą grojimo plokštelę, joje 16 gražių dainų. Kaina su persiuntimu — 2.3.6.

Labai geras suaugusiems ir vaikams Katalikų Katekizmas, kokio iki šiol dar neturėjome — 15 šil.

Švaistas — Jo sužadėtinė — prem. romanas — 1 sv. 8 šil.

Giedrius — Lukšiuojai — autoriaus gimtojo kaimo istorija — 18 šil.

Kun. Bartkus — Skelbė Žodį — 14 šil.

Lietuvių Sporto Dešimtmetis — 10 šil. 6p.

Valgių gaminimas — prityrusių agronomų, su iliustracijomis — 2.14.0.

Lialis — Liet. Anglų - Anglų Liet. žodynas — 5 svarai.

Baravykas — Anglų Liet. žodynas, apie 20.000 žodžių — 1 sv. 9 šil.

Baravykas — Anglų Liet. kalbų žodynas, apie 30.000 žodžių bei posakių — 2 sv. 3 š.

Lithuanian trough the Ages — 1.5.8.

Brentano — Kristaus kančia — 1 sv. 2 š.

Kun. Danielius — Vaikų auklėjimas šeimoje — 10 šil. 6 p.

Kun. Danielius — Mišų paslaptis — 14 š.

Dr. Tumėnienė — Mano atsiminimai — 18 šil.

Tautų praeitis, žurnalas — 1 sv. 2 šil.

Įvairios maldaknygės, spauda, plokštelės. Rašyti: DAINORA, 49, Thornton Ave., London, W.4.

Prekybos įmonei Londone reikalingas jaunuolis. Turi būti baigęs gimnaziją su gerais pažymiais matematikoj. Tinkamam kandidatui — geros perspektyvos.

Rašyti: P.B. Varžala, 338, Old Street, London, E.C.1.

GAVENIOS REKOLEKCIJOS

Šiais metais Š. Anglijos lietuviams rekolekcijas vesti mielai sutiko Prel. L. Tulaba, Šv. Kazimiero Kolegijos Romoje rektorius.

Rekolekcijų tvarka numatyta tokia:

BRADFORD — balandžio 2 d., 11 val.

Šv. Mišios ir pamokslas; 4 val. p.p. — pamokslas ir išpažintis; balandžio 3 d. 12.30 val. — Šv. Mišios ir pamokslas.

ROCHDALE — balandžio 3 d. 4 val. p.p. — pamaldos ir išpažintis.

KEIGHLEY — balandžio 5 d., antradienį, 7 val. vak.

HUDDERSFIELD — balandžio 6 d., trečiadienį, 7 val. vak.

HALIFAX — balandžio 7 d., ketvirtadienį, 7 val. vak.

LEEDS — balandžio 8 d., penktadienį, 7 val. vak.

NOTTINGHAM — balandžio 9 d., 11 val.

Šv. Mišios ir pamokslas. 4.30 val. — pamokslas ir išpažintis. Sekmadienį — 12.15 val. — Šv. Mišios ir pamokslas.

MANSFIELD — balandžio 10 d., 4 val. p.p. — pamaldos ir išpažintis.

Prašau lietuvius tikinčiuosius gausiai dalyvauti šių metų rekolekcijose.

Kun. J. Kuzmickis

SPORTAS

Anglijos Intermediate Semi-Final bus ne kaip anksčiau skelbta, bet 1960 m. kovo 26 d., 2 val. p.p. Londone, Scottish Drill, Buckingham Gate, S.W.1 (Victoria St.). Varžysis Viltis — LLSK (latviai).

Be šių bus dar dvejios rungtynės.

Visi lietuvių sporto mėgėjai kviečiami atsilankyti.

MANCHESTERIS

REKOLEKCIJOS MANCHESTERYJE

Manchesteryje rekolekcijos pradamos balandžio 2 d., 4.30 val., St. Chad's bažnyčioje (Cheetham Hill Rd., Manchester 8).

Balandžio 3 d., 10.30 val., rekolekcijos bus tęsiamos Notre Dame seselių vienuolyne (Bigons St., Manchester 8).

Rekolekcijas praves kun. Pr. Dauknys, MIC.

Kviečiami visi Manchestero apylinkės lietuvių.

ITALIJA

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ AMŽINAJAME MIESTE

42-rujų Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo metinių minėjimą Romos ir apylinkių lietuviams vasario 21 d. surengė Pasaulio Liet. Bendruomenės Italijos Krašto Valdyba šv. Kazimiero kolegijoje. Už Lietuvą šv. Mišias paaukojo ir pasakė pamokslą vysk. V. Padolskis. Lietuviškas giesmes, panaujintu repertuaru, išpildė kolegijos choras, vedamas kun. prof. R. Brighetti. Po pamaldų vietinėje salėje žodį tarė kun. Dr. Vytautas Balčiūnas, Bendruomenės Tarybos prezidento pirmininkas ir ministeris St. Lozoraitis. Solistė Elena Uknevičiūtė, ką tik sugrįžusi iš koncerto Vokietijos lietuviams, išpūdingai perteikė lietuvių autorių kompozicijas. Akompanavo kun. prof. Renatas Brighetti. Šios išskilmės gražiai subūrė įvairių pasaulio dalių lietuvių atstovus, studijuojančius ir dirbančius Romoje bei apylinkėse. Apie šventę rašė italų spauda. Šiomet ji paminėta tik lietuvių tarpe, nes jau ruošiamas tarptautinei publikai plačius masto birželio įvykių 20-čio minėjimas.

Vasario 16 d. Lietuvos atstovybėje prie šv. Sosto įvyko jaukus priėmimas lietuvių kolonijai ir Lietuvos draugams. Vatikano ir Romos radijas šventę deramai atžymėjo specialiomis programomis ir tam specialiai radiofonų skirtu laiku, šalia eilinių laidų.

N. ZELANDIJA

Aucklando miesto biblioteka paskutinių kelių mėnesių laikotarpyje įsigijo Dr. Seno Emergence of Modern Lithuania, Augustino vaizdų albumą Lithuania, S. Zbarsko Collected Lithuanian Stories, prof. Page Formation of Baltic States. Anksčiau biblioteka įsigijo Pasaulio Lietuvių Žinyną. Keletą knygų lietuviškomis temomis bibliotekai dovanavo Lietuvos Atstovybė Washingtono ir N.Z. Lietuvių Bendruomenė. Be šių yra eilė preš karą išleistų knygų Lietuvos klausimais. Bibliotekos vadovybė yra palanki lietuviškiems reikalams ir prireikus ištiesia pagalbos ranką. Prieš pora metų Vasario 16 proga savo patalpose leido surengti lietuvių spaudos ir tautodailės parodą, neseniai įvykusiai spaudos parodai, rengtai lietuvių suvažiavimo proga Aucklande, paskolino knygoms išstatyti reikalingas lentynas, nežiūrėta, kad dėl to bibliotekai sudarė šiek tiek išlaidų.

Aucklande Lietuvių Apylinkės visuotiniame susirinkime į naują valdybą buvo išrinkta O. Medžiausienė, J. Gaigalas ir M. Palubinskas.

Prieš kurį laiką šiame laikraestyje išspausdintame Lietuvių Suvažiavimu Aucklande aprašyme per neapsižūrėjimą išleista suvažiavimą sveikinusių prof. S. Kairio ir J. Jančio pavardės.

G.P.

LIETUVIŲ NAMŲ AKCINĖS BENDROVĖS

APYSKAITA

1959 m. spalio 31 diena
(Skiausteliuose palyginimas su 1958 m.)

LIETUVIŲ NAMAI IR BARAS

Pajamos	7.457(7.439)	
Iš baro		— (2.946)
Iš valgyklos		— (2.543)
Sumokėta už prekes	4.443(3.719)	
Bruto pelnas	3.014(3.720)	— (403)
Nuoma už kambarius		
Viso pajamų		7.603(8.989)
Išlaidos		
Nuoma ir mokesčiai	1.284(1.518)	
Šviesa ir kuras	612(913)	
Švara ir skalbimas	286(344)	
Remontas ir kt.	374	
Sumažinta skola už remontą	350	24(525)
Amortizacija		535(514)
Alyginimai	1.325(3.339)	
Draudimas, telefonas ir kt.	126(275)	
Popierius, paštas, raštinė	599(575)	
Knygvedyba	75(75)	4.866(8.078)
Pelnas		2.737(911)

LIETUVIŲ SODYBA

Pajamos	2.709(2.225)	
Iš baro		6.506(6.139)
Iš nuomos ir valgyklos		2.027(2.201)
Sumokėta už prekes	1.702(1.375)	
Bruto pelnas	1.007(850)	5.486(4.788)
Kitos pajamos		115(317)
Viso pajamų		5.601(5.105)

Išlaidos		
Mokesčiai	288(253)	
Draudimas ir amortizacija	330(219)	
Šviesa ir kuras	213(223)	
Švara ir skalbykla	118(104)	
Remontas	324(149)	
Alyginimai	3.328(3.853)	
Telefonas, paštas, transportas ir k.	360(258)	
Ūkio išlaidos	162(117)	
Knygvedyba	63(63)	5.186(5.239)
Pelnas		415
Nuostolis		(134)

NIDOS SPAUSTUVĖ

Pajamos		
„Europos Lietuvis“ prenumerata	1.846(3.047)	
Nidos Knygų Klubas	2.247(1.937)	
Skelbimai ir kitos pajamos	1.342(1.720)	
Viso pajamų		5.435(6.704)
Išlaidos		
Popierius ir kt. medžiaga	568(1.110)	
Kitiems už darbus ir honorarai	460(986)	
Nuoma ir mokesčiai	390(384)	
Šviesa ir kuras	114(120)	
Alyginimai	3.793(2.820)	
Remontas	40(70)	
Švara, telefonas, kelionės ir kt.	159(185)	
Amortizacija	185(130)	
Paštas, vokai ir kt.	847(865)	
Knygvedyba	45(63)	6.601(6.733)
Nuostolis		1.166(29)
Spaustuvės Fondas		— (558)
Nuostolis 1959 m.		1.166
Pelnas 1958 m.		(529)

SANTRAUKA

Lietuvių Namų pelnas	2.737(911)
Lietuvių Sodybos pelnas	415(—)
Lietuvių spaustuvės pelnas (1958 m.)	— (529)
	3.152(1.440)
Spaustuvės nuostolis	1.166
Sodybos nuostolis (1958 m.)	— (134)
Bendras pelnas	1.986(1.306)

Išlaidos bendros visai bendrovei	— 441
Palūkanos	6 435(276)
Gauta palūkanų	85(100)
Knygų revizija	30(35)
Kitos išlaidos	550 (411)
	1.436(895)
Pelnas iš namo nr. 3 pardavimo	648 —
Grynas pelnas	2.084(895)

BALANSAS

Gauti pinigai		
Gauta už akcijas	11.560(11.560)	
Kapitalo rezervas	5.496(496)	
Perkeltas pelnas ir nuostolių s-tos	2084	
Atimti anksčiau susidariusių nuostolių	1038	1.046 —
		18.102(12.056)
Nuostolis 1958 m.		— (1.038)
		18.102(11.018)
Ilgalaikės paskolos	3.300(10.569)	
Trumpalaikės paskolos	2.050(2.068)	
Skolos prekių pristatytoms ir kt.	2.357(3.970)	
		25.809(27.625)

IGYTAS TURTAS

Lietuvių Sodyba (skiausteliuose ir namas nr. 3 1958 m.)	6.333(14.091)
Lietuvių Namai	8.485(3.669)
Baldai ir kt.	3.643(3.605)
Spaustuvės mašinos	922(1.107)
	19.383(22.472)
Maisto ir gėrimų atsarga	614(489)
Indai ir patalynė	590(590)
Popierius, knygos ir kt.	1.315(1.362)
Sodybos vištos ir kt.	140(102)
Skolininkai ir depozitai	2.572(2.091)
Paskola nr. 3 parduodant	500(—)
P pinigai	695(519)
	25.809(27.625)

Pastaba: Šioje apyskaitoje yra atitaisoma pereinamais metais padarytoji klaida, kai dalis spaustuvės algų (410 svarų) buvo klaidingai įrašyta į Sodybos apyskaitą. Dėl to praėjusiais metais iš tikrųjų spaustuvės nuostolis buvo 1160 - 410 = 756 svarai, o Sodybos pelnas 415 - 410 = 5 svarai.

GEROS PREKĖS - PIGIOS KAINOS

Nudžiugintas savo ankstyvesnio pasiūlymo pasisekimu, TAURAS maloniai savo tautiečių patarnavimui ir toliau neribotam laikui palieka 10 proc. nuolaidą.

Sustiprėjęs ir besiplėsdamas, TAURAS dabar siūlo geriausios rūšies įvairiausias prekes už galimai žemą kainą. Grynos vilnos Bostoną, Gaberdiną, Pinhead, Double Plain, Baratheo ir kitų vardų medžiagas siūlo nuo 23 šil. už jardą su muitu iki 59 šil. 6 penų už geriausias „Super Worsted All Wool, Made in England“ įaudimais kraštuose, 20-22oz.

Taip pat geriausias paltų medžiagas siūlo nuo 29 šil. iki 5.0.0 už jardą su muitu. Vokiškas Hohner akordionas. Pvz., Hohner Verdi III, labai populiarus ir visur tinkamas, už 88.10.0. Taip pat ir švediškas, kurių kaina yra žymiai žemesnė. Constella III, 120 bosų, 41 rakto — 70.0.0.

Singer siuvimo mašinos, tiek rankines, tiek kojines-kabinetines. Taipgi ir kitų vardų mašinų, kurių tarpe ir švediškas, miltą sumokant čia arba paliekant sumokėti gavėjui. Rašomasis mašinėles Olympia ir visų čia Anglijoje gaunamų markių, taipgi ir su lietuvišku alfabetu. Elektrinės skutimosi mašinėles — Remington, trigubo vatažo, kurios tinka ir Lietuvoje. Kainos nurodomos atskirai parašius, bet jos nėra didesnės, kaip krautuovėse jau su muitu.

Su tokiais pasiūlymais TAURAS ateina saviesiems į talką ir parodo, kad jis ne tik ne menkėja ar nyksta, bet didėja, plečiasi ir stiprėja. Tai parodo, kad TAURAS visada duoda tik geriausią prekę už galimai žemesnę kainą. TAURUI nerūpi uždarbis, bet noras padėti saviesiems ir visiems norintiems patarpininkauti. TAURAS remia savo darbą lietuvišku darbštumu ir veržlumu, sąžiningu užsakymų išpildymu, greitu patarnavimu. TAURAS siūstieji siuntiniai ne Kalėdų švenčių metu neišna ilgiau kaip 3-5 savaites. Oro paštu 6-9 dienas.

Tautiečiai, kviečiu nuo dabar visus jūsų dovanyti siuntinius siųsti tik per TAURĄ ir tuo įgalinsite mus ateityje dar numušti prekių kainas.

Siuntiniai jūsų pačių sudarytų prekių, kurie jums neatsieina pigiau, kaip per TAURĄ užsakant, pasiunčiami už 1.0.0.

Jeigu tau siūsti ką nors reik, tu tuojau pas TAURĄ eik.

TAURAS (A. BRIEDIS) GIFT PARCEL SERVICE

88. GOLDSMITH AVE., LONDON, W.3. Tel. ACO 9471

Jau ilgas laikas, kaip mes patarnaujame jums.

Ar jūs patenkinti mūsų patarnavimu? Mes manome, kad taip. Antraip jūs nesiustumėte mums savo užsakymų. Tai šia proga norim tik priminti jums, kad įvairias vaistų rūšis jūs galite užsisakyti tiesiog iš vaistinės, o taip pat ir daugelį kitų eksportinės kokybės dalykų ir žemomis kainomis per:

Acton Pharmacy (EXPORT) LTD. 24. CHURCH ROAD, LONDON, W.3. Tel. ACOrn 0712

Prašom parašyti ir prašyti kainoraščių. Informacija ir patarimai lietuvių kalba teikiama nemokamai.

PASKUBĖKITE Mokesčių metai (Income Tax) baigiasi balandžio mėn. 1 d. Visi, kam už siuntinius Lietuvon pripažįstama mokesčių sumažinimas, gali tai atlikti, pasiūsdami siuntinius per TAZAB, Lietuvių Skyrių, kuris išduoda atitinkamus pažymėjimus Income Taxo įstaigoms apie per mus pasiūstus siuntinius Jūsų arti miesiems. Todėl siuntinių reikalais prašome visada kreiptis šiuo adresu:

TAZAB, Lietuvių Skyrius, 1, Ladbroke Gardens, London, W.11.

EUROPOS LIETUVIS — L